

Nesledujte čínské akcie, sledujte ropu?

Spolupracovník LN **Jan Macháček** se každý týden ptá českých ekonomů, pedagogů a analytiků, co soudí o aktuálních tématech ze světa ekonomiky a financí.

Všechny možné instituce věští zpomalení globální ekonomiky. Ekonom a publicista Anatole Kaletsky je však přesvědčen o opaku. Je podle něj zajímavé, že si lidé spojují pokles cen ropy s recesí či ekonomickým zpomalením, ať v Číně, nebo leckde jinde. To je prý skoro s jistotou špatný předpoklad, i když v poslední době pokles cen ropy koreluje s poklesem akciových indexů.

Každopádně historie naznačuje pravý opak. Poklesu cen ropy nikdy v historii nepředcházely pokles ekonomický. Ani v letech 1982–1983, ani 1985–1986, ani 1992–1993, ani 1997–1998 a ani v letech 2001–2002. Po každé následoval rychlejší globální ekonomický růst.

Lidé si spojují pokles cen ropy s recesí či zpomalením. To je prý špatný předpoklad.

A zcela opačně – každé minulé globální recesi naopak předcházelo prudké zvýšení cen ropy. Před rokem 2008 se dokonce ceny ropy ztrojnásobily, z 50 dolarů za barel na 140 dolarů za barel. Po pádu Lehman Brothers v září 2008 klesla cena ropy zase na 40 dolarů a to předcházelo globálnímu oživení, které nastalo už v dubnu 2009.

Závěr: pokud chcete rozumět cenám ropy, zapomeňte na čínskou spotřebu a sledujte produkci na Blízkém východě. A pokud chcete rozumět světové ekonomice, vykašlete se na čínský akciový trh a sledujte ceny ropy.

Co je tentokrát jinak: vývoj v Číně? Globální deflační tlaky? Nebo snad souhlasíte s Kaletským?

Autor je předseda správní rady Institutu pro politiku a společnost

Jan Pravda

Divné je všechno!

Ptáte se, zda souhlasím s Kaletským. Nesouhlasím. Jeho hlavní tvrzení, že jde především o Blízký východ, je zastaralý názor, jehož doby jsou léta za námi.

Byť jistě správně shrnuje, že levná ropa není prediktorem recese nebo že drahá ropa často předchází recesi, Kaletsky nedoceňuje koncept marginálního producenta ropy a tím ani Ameriku a její schopnost přizpůsobit svoji výrobu poptávce v podstatě ze dne na den. Při srovnání jeho pohledu s tím, co říkají specialisté jako například Jeff Currie (Head Energy Analyst Goldman Sachs), vidíte, že Kaletskému chybí hloubka pohledu naftaře, kterým není.

Nyní k ceně ropy a co s ní. Při dnešních cenách (Brent 48 dolarů na barel) je jasné, že marginální (to jest tou, jejíž celkové náklady se blíží ceně na trhu) výrobu je shale (lupková nebo břidlicová) v USA. Shale (s celkovými náklady kolem 50 dolarů na barel a cash náklady kolem 25 dolarů na barel) diktuje cenu v kompetitivním prostředí, kde plně sklady a levnější výroba jedou naplno (a tak to dle Jeffa Currieho v této chvíli je, až na pár výjimky jako

DEBATA
JANA MACHÁČKA

Írán, který může cenu shodit krátkodobě, až spustí export).

Shale má tu unikátní vlastnost, že dokáže díky své krátké schopnosti odezvy („time to build“) zvyšovat nebo snižovat výrobu v rámci jednoho měsíce. To je dáno geologií a technologií – rychlostí, s jakou se relativně mělké vrty mohou štěpit („fracking“) a dovtvárat („development“), aby produkovaly více nebo méně. Shale může krátkodobě těžit i výrazně pod 50 dolarů.

Pole na Blízkém východě mají naopak velmi nízké náklady (odhadují jsou kolem deseti dolarů na barel), a proto mají schopnost naopak shodit cenu ještě níže, pokud zvýší po delší době investice i výrobu (ale to nebude zítra ani za pár měsíců). Schopnost Blízkého východu řídit světový kartel byla za posledních pět let výrazně oslabena.

Co je tedy jiné? Všechno!

Michal Brožka

Pozor na kauzalitu

Moc rád bych Kaletskému věřil. Hlavu a patu jeho argumentace má. Historická korelace světového HDP a ceny ropy je skutečně záporná, a to nemusíme sledovat pouze dramatická období. Stručně řečeno, pokud byla cena ropy nadprůměrná, následoval podprůměrný růst HDP.

Ale vsadit vše na tuto kartu by bylo neopatrné. Korelace není stabilní – a především se vždy musíme ptát po kauzalitě a také formě závislosti.

Stačí se podívat do období zmiňovaného Kaletským, tedy do začátku roku 2009. Předcházel mu dramatický pokles cen ropy a následoval růst ekonomiky. Nicméně ekonomika se nezvedla díky tomu, že klesla cena ropy, mluvil bych spíše o koincidenci. Ceny ropy klesly, protože se čekal propad poptávky a s nadsázkou armagedon. Ekonomika ale začala růst, protože se díky dočasným nouzovým likviditám a měnové i fiskální podpoře ekonomiky obnovila důvěra v budoucnost. Fakt, že ropa byla tou dobou levnější, situaci pouze pomohlo.

MICHAL BROŽKA

hlavní analytik Raiffeisenbank, lektor Unicorn College

Z dalších odpovědí...

Aktuální téma pro mě těsně dny (Co by zvýšení úroků v USA způsobilo ve světě?). V duchu toho, co jsem napsal tehdy, pochopitelně plně souhlasím s obecnými závěry Kaletského (nesouhlasím se vším, například tvrzení, že pokles cen ropy způsobila snaha Saúdské Arábie rozšířit svůj tržní podíl, je nepřesné – byla to snaha udržet svůj tržní podíl). Momentální míra pesimismu ohledně vývoje světové ekonomiky je skutečně těžko pochopitelná. Jedním z jejích specifických projevů je i snaha interpretovat pokles cen ropy (a komodit obecně) jako negativum.

Jak správně uvádíte v úvodním textu, historie přesvědčivě ukazuje, že je to naopak. Ropné šoky (prudký růst cen ropy) se pravidelně podílely na vzniku těžkých recesí, naopak pokles cen ropy ekonomiku stimuloval. Přes pseudosofistikovanou snahu překroutit realitu není ani dnes žádný podstatný důvod k domněnce, že to bude jinak.

Nejvíce ze současného vývoje na trhu s ropou těží a budou těžit Spojené státy. Na jednu stranu sice trpí a bude trpět jejich sektor energetiky kvůli výraznému poklesu investic do rozvoje těžby ropy z alternativních zdrojů, na druhou stranu levnější doprava a více peněz na další výdaje u spotřebitelů dají ekonomice růstový impulz. A to v situaci, kdy je trh práce blízko dosažení plné zaměstnanosti.

LUBOŠ MOKRÁŠ
Česká spořitelna

Anatole Kaletsky má pravdu. Jeho logika je jednoduchá jak kupecké počty a také tak správná. Nižší ceny ropy znamenají nižší náklady pro ekonomiky, které ji dovážejí. Totéž platí pro ostatní komodity. Pokles cen je proto jednoznačně dobrá zpráva.

Pokud jde o spekulace ohledně „deflační spirály“: nikdo nikdy nikde nepozoroval, že nižší ceny by motivovaly spotřebitele k odkládání nákupů. Tato obava je lichá a můžeme ji s klidem ignorovat, bez ohledu na to, kolik centrálních bankéřů jí věří.

PAVEL KOHOUT
Partners

Debata je krácena. Celé texty najdete na www.ceskapozice.lidovky.cz.

Ruští výrobci parazitují na českém pivu

Odborná degustace prokázala **bídnu kvalitu pív** prezentovaných ruskými výrobci jako originální česká.

MIROSLAV PETR

PRAHA/MOSKVA Skutečné pivo z Čech... uvařeno na základě nejlepších českých receptů. Takové texty si četou konzumenti v Rusku na etiketách tamních pív s názvy jako Zlatá Praha, Praha, Žatecký Gus, Češskoje originalnoje.

Výrobci jsou ruské pivovary, včetně tamní hojně rozšířené pivovarské společnosti Baltika, která patří dánskému concernu Carlsberg. Problém je, že tato piva nemají s Českem a českým pivem nic společného. A už vůbec nemají nic společného s tradičním českým způsobem vaření.

Chuť vzbuzuje odpor

Prokázal to test, který v aktuálním čísle zveřejnil magazín Pivo, Bier & Ale. Degustace „českých“ pív vyráběných a prodávaných

v Rusku dopadla nejhůř ze všech degustací, které magazín ve své pětileté historii uskutečnil. „V chuti najdete masivní přítomnost cizích vůní a chutí v natolik odpudivých kombinacích, že vzbuzují odpor k napití,“ shrnuje magazín výsledky testu.

Parazitují na české pověsti

Hodnotitelé, renomovaní čeští sládky a degustátoři, používají v popisu celkového dojmu výrazy jako puste, nevyrovnané, prázdné, zoxidované trpké pivo. „Je to plně náhražka, ta nejladnější českého piva,“ říká jeden z degustátorů a šéf Českomoravského svazu minipivovarů v jedné osobě Jan Šuráň.

Degustátoři nakoupili v Rusku celkem šest pív, která se tváří jako česká. S cenou kolem 50 rublů za půllitrovou lahev patří k tomu nejladnějšímu pití, které se na tamním trhu prodává. Pro srovnání – skutečné české pivo dovážené do Ruska stojí víc než dvojnásobek. A prémiové ležáky jako třeba Budweiser

Příklady česky se tvářících pivních značek na ruském trhu

Budvar kolem 180 rublů. Na etiketách jsou názvy a popis i v češtině, včetně chyb, česká vlajka, snímek Pražského hradu, Karlova mostu nebo dvouocasého lva. Dva z testovaných vzorků – Praha a Žatecký Gus – vaří celonárodní ruský pivovar Baltika, který je součástí čtvrtého největšího producenta pív na světě Carlsbergu.

„Předpokládám, že v Carlsber-

gu vědí o vaření českého tradičního ležáku první poslední. To otvírá otázku, jestli jde o pouhou neznalost, nebo o zlý úmysl s cílem poškodit české pivo,“ napsal vydavatel magazínu Pavel Borowiec.

Primárně podle něj nejde o kvalitu piva v ruských pivovarech, která je z našeho pohledu špatná, ale ruskému zákazníkovi může vyhovovat a tamní degustační

tým může mít na kvalitu jiný názor než český. „Vadí nám ale, že se tato piva označují zcela bezdůvodně jako česká, pražská a nabízejí se s grafickými symboly naší státnosti a českými nápisy,“ uvedl Borowiec pro LN.

Po právní stránce nelze proti použití názvu jako „Praha“ bojovat. „Praha je podle zákona místovním názvem a magistrát o užívání slova Praha nerozhoduje,“ re-

aguje mluvčí pražského magistrátu Vít Hofman.

Pivovarníci protestují

Kauza nenechává v klidu ani Český svaz pivovarů a sladoven, který zastupuje většinu zdejších, největších i menších, průmyslových pivovarů. „Už jednou, na konci roku 2013, jsme se zabývali podobným případem značky Češskoje pivo z produkce Baltiky. Oslovili jsme je, oni to uznali a napsali nám, že pivo stahují z výroby. Jak je vidět, zkoušejí to znovu. Je to nefér, budeme to znovu řešit,“ uvedl šéf svazu Vladimír Balach.

Testované nápoje nesplňují přesně daná kritéria, suroviny a způsob vaření, které specifikuje v Evropské unii chráněné zeměpisné označení České pivo. Takový originální mok prezentuje stovka domácích pivovarů při právě probíhajících Dnech českého piva v šesti tisícovkách zdejších hospod a restaurací. Na etiketách lahví tyto parametry garantuje speciální kulaté logo – což ruské firmy a zákazníkům nemusí zájmat, nejsou totiž členy Unie a logo nepoužívají.